

DONA I MERCAT DE TREBALL:

Activitat, ocupació i atur

Nota de Conjuntura Laboral. Núm 10. Març 2016

Introducció

El passat 8 de març, coincidint amb el Dia Internacional de la Dona, des de l'Observatori Comarcal es va realitzar un informe sobre la situació actual de les dones en el mercat de treball¹, on s'analitzaven aspectes com la segregació vertical i horitzontal, la bretxa salarial, el paper de la dona en l'emprenedoria i les diferències per sexes en l'adopció de mesures de conciliació. La present nota de conjuntura amplia aquest informe, i d'altres realitzats des de l'Observatori², amb una anàlisi de l'evolució per sexe de la població activa, ocupada i aturada registrals a la comarca del Baix Llobregat en els darrers anys.

Trets més destacats

Població activa

- La població activa registrada al Baix Llobregat augmenta entre les dones des de l'any 2008 fins al 2015, mentre que disminueix en el cas dels homes.
- Les dones representen al 2015 el 48,3% del total de la població activa de la comarca, mentre que al 2008 eren el 44,5%.
- La taxa d'activitat registral de les dones es situa al 2015 en el 69,3% de les dones de 16 a 64 anys (l'any 2008 era del 62,7%). Tot i això, continua per sota de la taxa d'activitat masculina (73,8% el 2015).

Població ocupada

- La població ocupada registrada a la comarca augmenta de 2008 a 2015 entre les dones, mentre que disminueix entre els homes.
- L'any 2015, les dones suposen el 47,3% del total de població ocupada de la comarca, mentre que al 2008 eren el 43,9%.
- La taxa d'ocupació registrada femenina de la comarca (57,9%) ha crescut en els darrers 7 anys, tot i que encara es troba per sota de la taxa d'ocupació registrada masculina (64,2%).

Atur registrat

- La disminució de l'atur registrat en els darrers dos anys està beneficiant sobretot als homes. Les dones, tot i que també han disminuït les xifres d'atur en aquest període, presenten una taxa molt per sobre de la masculina (16,4% vs 13,0%).
- En comparació amb el 2008, al 2015 les dones tornen a tenir més pes que els homes sobre el total d'atur registrat.
- La proporció d'atur de llarga durada (més d'1 any d'inscripció) és superior entre les dones (48,1%) que entre els homes (38,3%).

¹ Les dones en el mercat de treball. Existeix una discriminació per gènere? <http://arxius.elbaixllobregat.cat/web/analisi/pdf/InfoDonesiMT2015.pdf>

² La situació de les dones en el mercat de treball. Monogràfic 1T 2011. <http://arxius.elbaixllobregat.cat/web/analisi/pdf/Monografic1T2011.pdf>

Contextualització de les dades

L'aproximació a les dades de població activa, ocupada i aturada d'un territori es pot fer de diverses maneres, i amb metodologies i conceptualitzacions diferents. La més comuna és a través d'enquestes per mostreig, la més comuna de les quals és l'Enquesta de Població Activa (EPA), que dona la xifra de població activa, ocupada i aturada estimades i considerades oficials pel que fa als estàndards estadístics internacionals que fan servir. En l'àmbit municipal però, existeix una problemàtica en l'ús de les dades de l'EPA, que consisteix en el fet que les dades de la mostra no són significatives per àmbits territorials inferiors a la comunitat autònoma i, en determinades variables, a la província.

Es planteja doncs, una necessitat des de l'àmbit municipal de trobar dades i indicadors que es puguin aproximar a les dades de participació laboral (població activa), ocupació laboral (població ocupada) i atur. Una de les solucions a aquesta mancança és l'explotació exhaustiva de registres administratius amb finalitat estadística, el gran compte pendent que des dels Observatoris locals fa anys que es porta reivindicant i que en major o menor grau s'està desenvolupant en els darrers anys.

Una de les mostres d'això és l'adopció i millora a partir del mes de setembre de 2015 de la metodologia emprada pel Departament d'Empresa i Ocupació per al càlcul de les taxes d'atur registral municipals³. Aquesta metodologia es caracteritza per emprar exclusivament registres administratius (atur registrat i afiliacions a la Seguretat Social) en el càlcul de l'indicador d'atur municipal.

És precisament a partir de la metodologia de càlcul de l'atur registral que es presenta en aquesta nota una estimació de dades fins ara no publicades per l'Observatori en els seus informes, com ara la població activa o la població ocupada registrades per sexe.

Població activa, ocupada i aturada registrades. Evolució

POBLACIÓ ACTIVA REGISTRADA

La població activa registrada és el resultat de sumar els registres de població ocupada (afiliacions a la Seguretat Social) amb la població aturada registrada. Fruit d'això s'obté el total de població activa que, en termes d'inscripció a registres administratius, té alguna relació amb el mercat de treball sigui perquè es troba treballant (afiliada a la Seguretat Social) o en situació d'atur (inscrita a les oficines d'ocupació i considerada com a aturada).

Segons les dades del 4t trimestre de 2015, hi havia en el conjunt del Baix Llobregat 182.168 dones considerades actives segons aquesta definició, i 195.206 homes.⁴ Respecte el 2008, primer any disponible d'aquesta sèrie, el nombre de dones econòmicament actives ha augmentat en 13.347, mentre que el d'homes actius ha experimentat una disminució de més de 15.000 persones.

Fruit d'això, la taxa d'activitat registral, l'indicador que posa en relació la població econòmicament activa amb la població empadronada en edat laboral de 16 a 64 anys, ha augmentat en el cas de les dones fins al 69,3% mentre que en els homes ha baixat fins al 73,8%.

Tot i aquesta variació diferencial, la taxa d'activitat registral dels homes es continua mantenint per sobre de la de les dones, tot i que la diferència entre una i l'altra s'ha reduït en gairebé 10 punts percentuals en els darrers 7 anys (l'any 2008 la taxa era del 75,7% en els homes i del 62,7% entre les dones).

³ Nota metodològica sobre metodologia de càlcul de la taxa d'atur registral. <http://arxius.elbaixllobregat.cat/web/analisi/pdf/Notaaturdemo2015.pdf>

⁴ La distribució per sexes de la població activa i de la població ocupada registrals es fa seguint el criteri emprat en el càlcul de la taxa d'atur registral de la Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Local de la Diputació de Barcelona (proporcions per sexes de la Mostra Contínua de Vides Laborals).

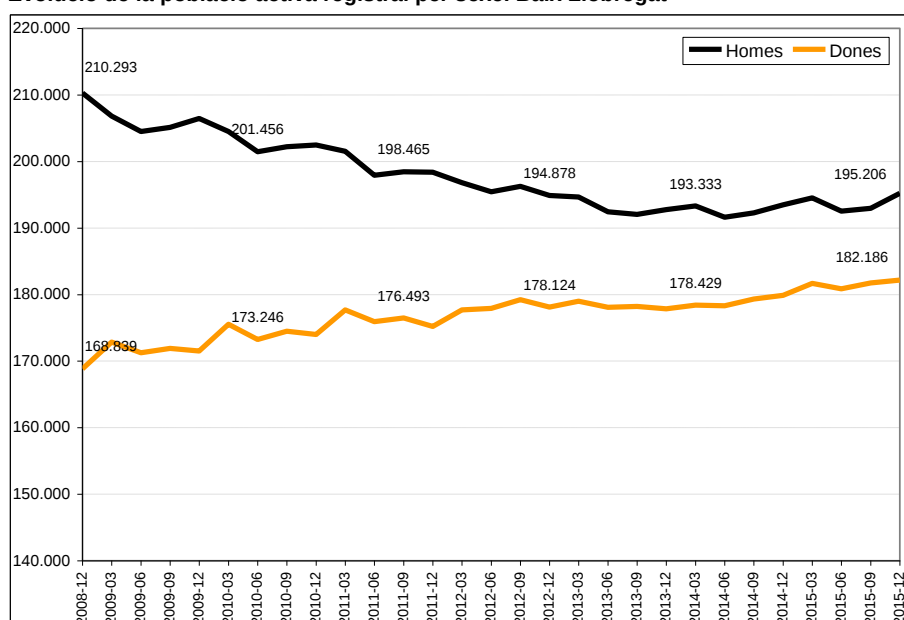
Aquesta variació diferenciada per sexe es pot explicar per la conjunció de diversos factors, entre d'altres a l'augment de la taxa de participació femenina en el mercat de treball, que es manté de forma sostinguda degut a la incorporació al mercat de treball de dones amb pautes d'activitat en relació amb el mercat de treball diferents (més elevades) de les dones que surten de les edats actives. Això fa que, en el conjunt, la xifra de dones actives en edat de treballar hagi crescut any rere any.

Indicadors de població activa per sexe. Baix Llobregat

		Homes	Dones	Diferència Dones-Homes
Població activa 2008	n	210.293	168.839	-41.454
Població activa 2015	n	195.206	182.186	-13.020
Variació Població activa 2008-2015	n	-15.087	13.347	-
	%	-7,2	7,9	-
% / total Població activa 2008	%	55,5	44,5	-10,9 p.p
% / total Població activa 2015	%	51,7	48,3	-3,4 p.p
Taxa d'activitat registral 2008	%	75,7	62,7	-13,1 p.p
Taxa d'activitat registral 2015	%	73,8	69,3	-4,5 p.p

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Evolució de la població activa registral per sexe. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

POBLACIÓ OCUPADA REGISTRADA

Com ja s'ha dit més amunt, les dades de població ocupada que es presenten en aquesta nota es corresponen amb les afiliacions a la Seguretat Social en qualsevol dels seus règims.

L'any 2015 hi havia 152.285 dones ocupades al Baix Llobregat, i 169.781 homes. Segons les dades d'evolució des de l'any 2008, la pèrdua d'ocupació, en els darrers set anys s'ha concentrat en el cas dels homes ja que el nombre de dones ocupades en algun dels règims de la Seguretat Social ha crescut en un 4% (5.925 dones ocupades més, creixement que, cal matisar, s'ha donat en els darrers 2 anys).

Entre els homes, tot i que des de 2013 també s'ha donat un augment de població afiliada a la Seguretat Social, el nombre d'ocupats s'ha reduït en 16.950 en comparació amb la xifra de 2008 (un 9,1% menys). Aquest fet s'ha donat principalment per la major pèrdua d'ocupació en activitats tradicionalment masculinitzades (com ara la construcció, el transport i la indústria). Tot plegat suposa que el pes de les

dones en el total de la població ocupada a la comarca s'hagi incrementat des d'un 43,9% del total l'any 2008 a un 47,3% l'any 2015.

Fruit d'això, la taxa d'ocupació registral, l'indicador que posa en relació la població ocupada (en termes d'afiliació a la Seguretat Social) amb la població empadronada en edat laboral de 16 a 64 anys, ha augmentat en el cas de les dones fins al 57,9% mentre que en els homes ha baixat fins al 64,2%.

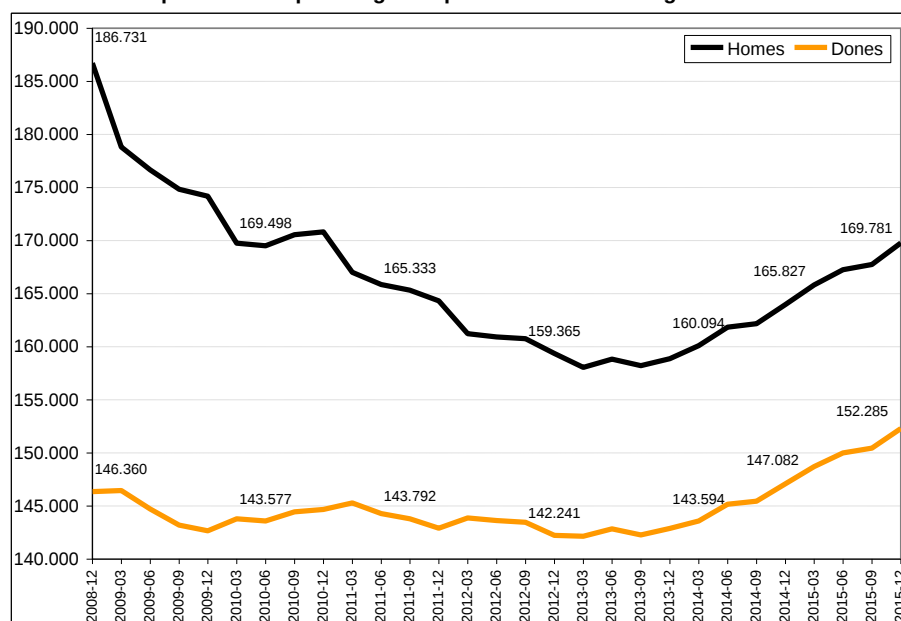
Tot i aquesta variació diferencial, la taxa d'ocupació registral dels homes es continua mantenint per sobre de la de les dones, tot i que la diferència entre una i l'altra s'ha reduït en gairebé 6 punts percentuals en els darrers 7 anys (l'any 2008 la taxa era del 67,3% en els homes i de 54,3% entre les dones).

Indicadors de població ocupada per sexe. Baix Llobregat

		Homes	Dones	Diferència Dones-Homes
Població ocupada 2008	n	186.731	146.360	-40.371
Població ocupada 2015	n	169.781	152.285	-17.496
Variació Població ocupada 2008-2015	n	-16.950	5.925	-
	%	-9,1	4,0	-
% / total Població ocupada 2008	%	56,1	43,9	-12,1 p.p
% / total Població ocupada 2015	%	52,7	47,3	-5,4 p.p
Taxa d'ocupació registral 2008	%	67,3	54,3	-12,9 p.p
Taxa d'ocupació registral 2015	%	64,2	57,9	-6,2 p.p

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Evolució de la població ocupada registral per sexe. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

POBLACIÓ ATURADA REGISTRADA

L'atur registrat a les oficines públiques d'ocupació és una de les fonts principals sobre la situació del mercat de treball que permet obtenir dades d'àmbit comarcal i municipal.

El comportament de l'atur a les oficines de treball durant els darrers anys ha seguit diferents tendències al llarg del període 2008-2015, i el comportament per sexes tampoc ha estat el mateix. L'any 2015 hi havia 29.901 dones aturades registrades al Baix Llobregat, i 25.425 homes.

Aquestes xifres d'atur superen en ambdós sexes les de 2008, any en què va començar la pèrdua d'ocupació i l'increment de l'atur registrat. Al 2008 però, el nombre absolut d'homes aturats superava el de dones, mentre que al llarg dels darrers 7 anys la xifra de dones aturades ha tornat a superar la d'homes, concretament a partir de mitjans de l'any 2013 en què el nombre d'aturades va tornar a sobrepassar el d'homes.

La taxa d'atur registrat, l'indicador que posa en relació la població aturada registrada a les oficines amb la població activa registrat de 16 a 64 anys, ha augmentat tant en el cas dels homes com de les dones, tot i que entre les dones l'increment ha estat més elevat. Aquesta variació diferencial ha fet que la diferència entre les taxes masculina i femenina s'hagi incrementat respecte a l'any 2008.

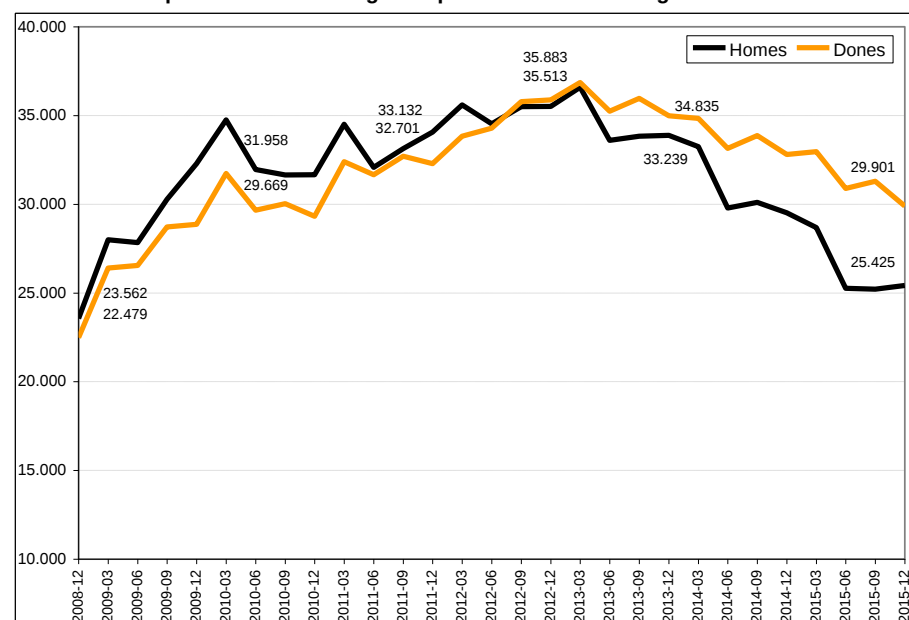
El percentatge d'atur de llarga durada, és a dir, la proporció de persones amb una inscripció a l'atur de més d'un any, també és més desfavorable a les dones que als homes (48,1 vs 38,3%)

Indicadors de població aturada per sexe. Baix Llobregat

		Homes	Dones	Diferència Dones-Homes
Població aturada 2008	n	23.562	22.479	-1.083
Població aturada 2015	n	25.425	29.901	4.476
Variació Població aturada 2008-2015				
	n	1.863	7.422	-
	%	7,9	33,0	-
% / total Població aturada 2008	%	51,2	48,8	-2,4 p.p
% / total Població aturada 2015	%	46,0	54,0	8,1 p.p
Taxa d'atur registrat 2008	%	11,2	13,3	2,1 p.p
Taxa d'atur registrat 2015	%	13,0	16,4	3,4 p.p
% població aturada +1 any 2010	%	32,0	42,1	10,1 p.p
% població aturada +1 any 2015	%	38,3	48,1	9,8 p.p

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Evolució de la població aturada registrat per sexe. Baix Llobregat

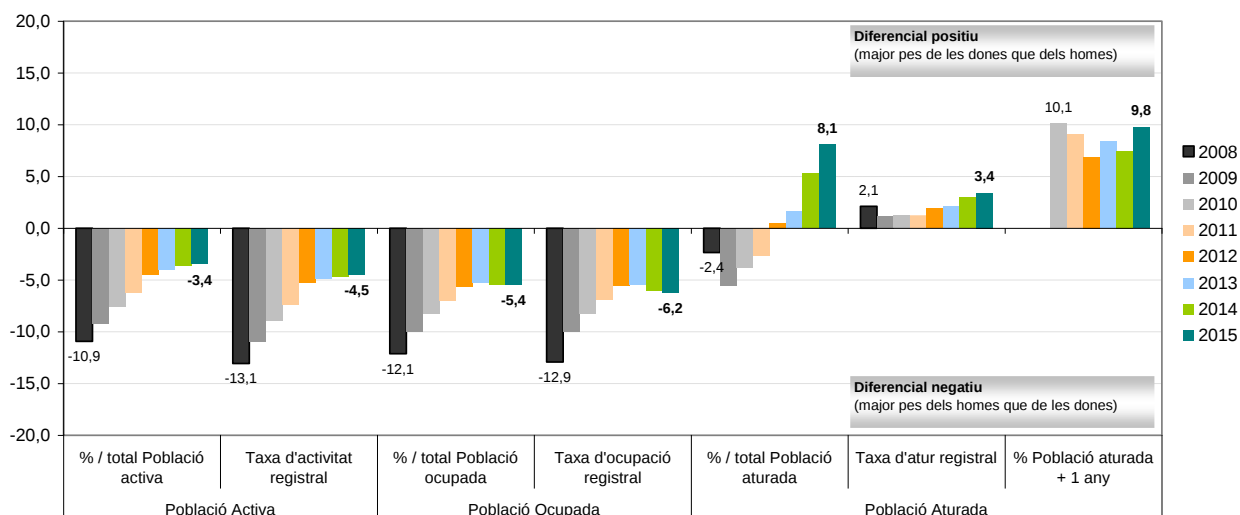
Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Gràfic resum

El següent gràfic mostra un resum dels principals indicadors que s'han exposat més amunt, amb una evolució des de l'any 2008 fins al 2015.

Evolució dels diferencials (DONA-HOME) dels principals indicadors d'activitat, ocupació i atur registrals. Baix Llobregat

Punts percentuals

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Es confirma com les dones parteixen d'una situació diferencial negativa en el cas de la participació laboral (pes en el total de població activa i taxa d'activitat), si bé les diferències en aquest aspecte han experimentat una millora en els darrers anys: la participació de les dones en el mercat laboral ha augmentat i la reducció dels indicadors de participació laboral respecte dels homes és un fet, tot i situar-se encara per sota de les pautes d'activitat masculines.

Pel que fa a l'ocupació, la situació de les dones encara es troba per sota de la dels homes tot i que també s'ha donat una tendència d'igualació en aquest sentit. Tot i això, també cal matisar que en els dos darrers anys la recuperació de l'ocupació ha anat més per la part dels homes que de les dones.

Finalment, en termes d'atur registral, les dones presenten també uns pitjors indicadors que els homes. Pel que fa al pes sobre el total d'atur, hi ha més dones en atur en termes absoluts que homes, i aquest diferencial també s'observa (i s'ha eixamplat en els darrers anys) en la taxa d'atur registral. Tanmateix, la proporció de dones en situació d'atur de llarga durada (més d'1 any) és superior a la dels homes.

Si a tot això afegim altres indicadors com els tractats en el darrer informe de *Les dones en el mercat de treball*, com ara l'existència d'una segregació vertical (en funció del tipus de càrrecs ocupats) i horitzontal (la concentració en determinat tipus d'activitats econòmiques), la bretxa salarial a igual ocupació, la major presència femenina en les feines a temps parcial, o la participació diferent en termes d'activitat emprenedora es constata com la presència de les dones en el mercat de treball està cara molt lluny de considerar-se equiparada a la dels homes.

Conceptes

Població activa registral: Persones de 16 a 64 anys que tenen una ocupació (amb afiliació a la Seguretat Social en qualsevol dels seus règims) o bé estan registrades a les oficines de treball com a aturades. Es tracta d'una definició basada exclusivament en registres administratius.

Població ocupada registral: Persones de 16 a 64 anys que tenen una ocupació (amb afiliació a la Seguretat Social en qualsevol dels seus règims). Es tracta d'una definició basada exclusivament en registres administratius.

Població aturada registral: Persones de 16 a 64 anys que estan registrades a les oficines de treball com a aturades. Es tracta d'una definició basada exclusivament en registres administratius.

Taxa d'activitat registral:

$\text{Població activa registral de 16 a 64 anys} / \text{Població empadronada de 16 a 64 anys} * 100$

Taxa d'ocupació registral:

$\text{Població ocupada registral de 16 a 64 anys} / \text{Població empadronada de 16 a 64 anys} * 100$

Taxa d'atur registral:

$\text{Població aturada registral de 16 a 64 anys} / \text{Població activa registral de 16 a 64 anys} * 100$

Amb la col·laboració de:

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

